ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਟੇਟ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ
ਬਨਾਮ
ਲਕਸਮੀ ਨਾਰਾਇਣ ਦਾਸ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੁਆਰਾ

(2010 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 8072)

ਜੁਲਾਈ 12, 2023

[ਅਭੈ ਐਸ. ਓਕਾ ਅਤੇ ਰਾਜੇਸ਼ ਬਿੰਦਲ*, ਜੇ.ਜੇ.]

ਉੜੀਸਾ ਸਰਵੇ ਅਤੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਐਕਟ, 1958 : ਧਾਰਾਵਾਂ 12, 15(ਬੀ) – ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ – ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਸੋਧ – ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ – ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ 1962 ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ – ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ 1990 ਵਿੱਚ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਕੋਲ ਅਪੀਲ – ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ, ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਟਿਵ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ-ਜੀ.ਏ.ਡੀ. ਅੱਗੇ ਆਪਣਾ ਦਾਵਾ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ – ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜੀ.ਏ.ਡੀ. ਦੁਆਰਾ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ-ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ – ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਐਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ – ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ – ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ – ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਲਈ ਗਈ, ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ – ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ – ਹਾਲਾਂਕਿ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ 1962 ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਆਦਿਵਾਸੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਉਚਿਤ ਪਲਾਟ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ – ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ: ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਚਿਤ ਉਪਾਯ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ – ਰਿਕਾਰਡ ਆਫ ਰਾਈਟਸ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਤੋਂ 46 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਸੀ – ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ: ਜਦੋਂ ਉਹੀ ਰਾਹਤ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਿਨਾਂ ਨਵਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਸਮੱਗਰੀ ਤੱਥ ਲੁਕਾਏ ਗਏ – ਹੋਲਡ: ਰਚਨਾਤਮਕ ਰੀਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਦੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਉੱਤੇ, ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ – ਜੇਕਰ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸੀ, ਤਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੂਰੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਜੋ ਗਾਇਬ ਸਨ – ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਦਾਖਲਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇਸੇ ਰਾਹਤ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਾਪਸੀ – ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ ਲੁਕਾਉਣ ਜਾਂ ਗਲਤ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸੱਕਦਾ ਹੈ – ਇਸ ਲਈ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਚਾਰੀ: ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ – ਇਸ ਖਿਲਾਫ ਉਪਾਯਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ – ਰਾਹਤ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ 46 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ – ਰਾਹਤ ਲਈ ਪਾਤਰਤਾ – ਫੈਸਲਾ: ਪਾਤਰ ਨਹੀਂ – ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਖਿਲਾਫ ਉਚਿਤ ਉਪਾਯ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ – ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਚਾਰ – ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨੋਟਿੰਗ: ਇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ – ਫੈਸਲਾ: ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਚਾਰ ਸਿਰਫ ਉਚਿਤ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਹਨ – ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ – ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਨੋਟਿੰਗਾਂ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹਨ

ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰਿਤ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਇਸ ਲਈ, ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ – ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਸੰਚਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਸਿਰਫ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨੋਟਿੰਗਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: 1.1 ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਖਿਲਾਫ ਉਚਿਤ ਉਪਾਯ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

1.2 ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਰੀਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਦਾਖਲਾ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੂਰੇ ਤੱਥ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਜੋ ਗੁੰਮ ਸਨ। ਅਜੇ ਵੀ ਗੀਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਰਾਹਤ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਦਾਖਲਾ ਅਤੇ ਵਾਪਸੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ ਲੁਕਾਉਣ ਜਾਂ ਗਲਤ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

1.3 ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਸੰਚਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨੋਟਿੰਗਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

2. ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਦੇਰੀ ਹੈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਆਪਣੇ ਉਚਿਤ ਉਪਾਅ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਲਈ। ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਸਾਲ 1962 ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ- ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿੱਤ। ਉਪਾਅ, ਅੰਤਿਮ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ, ਉੜੀਸਾ ਸਰਵੇਖਣ ਦੀ ਧਾਰਾ 15(ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਐਕਟ, 1958 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੋਈ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦੇ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਬਾਅਦ ਰਾਈਟਸ, ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਰਿਕਾਰਡ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਂਭਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਾਲ 2003 ਵਿੱਚ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 13 ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਕਾਫ਼ੀ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਲ 2007 ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਾਲ 2008 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਤੁਰੰਤ ਅਪੀਲ. ਉਕਤ ਤੱਥ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦੇ 46 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਦਾਅਵਾ ਰਾਹਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਧਿਕਾਰ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਸੀ. ਇਸ ਲਈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਸੀ ਕਿਸੇ ਰਾਹਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪਰਾ 34]

ਜਦੋਂ ਉਸੇ ਰਾਹਤ ਲਈ ਦਾਇਰ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਿਨਾਂ ਨਵਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ

3.1 ਐਮ.ਜੇ. ਐਕਸਪੋਰਟਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਰਚਨਾਤਮਕ ਰੀਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਹ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ, ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਮਨੇਰੰਜਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਜੇ ਵੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਔਚਿਤਯ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੂਰੇ ਤੱਥ ਜ਼ਰੂਰ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਔਚਿਤਯ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

3.2 ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਸੇ ਰਾਹਤ ਦੇ ਦਾਵੇ ਲਈ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਦਾਖਲਾ ਅਤੇ ਵਾਪਸੀ ਸਬੰਧੀ

ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਛੁਪਾਉਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਨਾ ਤਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਦਾਖਲਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਪਤਾ ਚਲਿਆ।

3.3 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਨੂੰ, ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ, ਉਹ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸੁਣਿਆ ਜਾਵੇ।

3.4 ਜੇਕਰ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਅਧਿਕਾਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਕਿ 1962 ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤੈਅ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਅਪ੍ਰਤਿਬੰਧਤ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜੋ ਕਿ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜੋ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਟ ਅਪੀਲ ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।

ਕੀ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਸਰਕਾਰੀ ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿੰਗਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ

4. ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚਲੇ ਸੰਚਾਰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਾਵੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਿਰਫ ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿੰਗਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰਿਤ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਲਈ, ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ, ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਸੰਚਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਇਸ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸਰਕਾਰੀ ਨੋਟਿੰਗਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਸੀ।

5. ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪਰਾ 55]

ਐੱਮ.ਜੇ. ਐਕਸਪੋਰਟਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ (2021) 13 SCC 543; ਮਹਾਦੇਓ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸੈਵਨ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (2022) SCC ਔਨਲਾਈਨ SC 1118 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

ਅਬਦੁੱਲਾ ਕਬੀਰ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਨਸੀਬੁੱਦੀਨ (1989) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 3161 : [1989] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 396; ਪੀ. ਐਸ. ਸਦਾਸਿਵਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਤਮਿਲ ਨਾਡੂ ਦੀ ਰਾਜ (1975) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 152 : [1975] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 356; ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਬਨਾਮ ਪਾਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2007) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 278 : [2007] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 711; ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਦੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵ ਸ਼ਿਆਮ ਸਕੈਨ ਸਿੰਥ & ਬਲੈਂਡਡ ਅਤੇ ਹੋਰ (2012) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 171 : [2013] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 609; ਚੈਨਈ ਮੈਟਰੋਪੋਲਿਟਨ ਵਾਟਰ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਸੀਵਰੇਜ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਟੀ.ਟੀ. ਮੁਰਲੀ ਬਾਬੂ (2014) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 108 : [2014] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 987; ਜੰਮੂ & ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਕੇ. ਐਲ. ਬਜਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2015) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 602 : [2015] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 285; ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਚਮਨ ਰਾਣਾ (2018) 5 SCC 798 : [2018] 3 SCR 640; ਸੀਨੀਅਰ ਡਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਭਾਰਤੀ ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਲਾਲ ਮੀਨਾ (2019) 4 SCC 479 : [2019] 5 SCR 391; ਭਾਰਤ ਕੋਕਿੰਗ ਕੋਲ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਆਮ ਕਿਸ਼ੋਰ ਸਿੰਘ (2020) 3 SCC 411 : [2020] 2 SCR 597; ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਨ. ਮੁਰੂਗੇਸਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (2022) 2 SCC 25; ਅਭਯੁਦਿਆ ਸੰਸਥਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (2011) 6 SCC 145 : [2011] 7 SCR 611; ਹਰੀ ਨਰਾਇਣ ਬਨਾਮ ਬਦਰੀ ਦਾਸ ਏਆਈਆਰ 1963 ਐਸਸੀ 1558 : [1964] ਐਸਸੀਆਰ 203; ਜੀ ਨਰਾਇਣਸਵਾਮੀ ਰੈੱਡੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ. ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੀ. ਸਰਕਾਰ ਕਰਨਾਟਕ ਅਤੇ ਹੋਰ (1991) 3 SCC 261 : [1991] 2 SCR 563; ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ

ਅਤੇ ਹੋਰ (2010) 2 SCC 114 : [2009] 16 SCR 111; ਮੋਤੀ ਲਾਲ ਸੌਂਗੜਾ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ @ ਪੱਪੂ ਅਤੇ ਹੋਰ (2013) 9 SCC 199 : [2013] 6 SCR 496; ABCD ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (2020) 2 SCC 52 : [2019] 15 SCR 1; ਚੰਦਰਾ ਸ਼ਸ਼ੀ ਬਨਾਮ ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ ਵਰਮਾ (1995) 1 SCC 421 : [1994] 5 ਸਪਲ. SCR 465; ਕੇ.ਡੀ. ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ. ਦੀ ਸਟੀਲ ਅਥਾਰਟੀ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ (2008) 12 SCC 481 : [2008] 10 SCR 454; ਧਨੰਜੈ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (1995) 3 SCC 757 : [1995] 3 SCR 964; ਨਗਰ ਕਮੇਟੀ, ਬਰਵਾਲਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹਿਸਾਰ, ਹਰਿਆਣਾ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸਕੱਤਰ/ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਨਾਮ ਜੈ ਨਰਾਇਣ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ 2022 SCC ਔਨਲਾਈਨ SC 376 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। .

ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲੇਟ ਅਧਿਕਾਰਤਾ: ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8072 ਦਾ 2010.

30.10.2009 ਨੂੰ ਉੜੀਸਾ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਟਕ ਵਿੱਚ W.A. ਨੰਬਰ 108 ਦੇ 2009 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਸ਼ਿਬਾਸ਼ਿਸ਼ ਮਿਸਰਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਸੰਜੇ ਆਰ. ਹੇਗੜੇ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਐਸ. ਕੇ. ਬਿਸਵਾਲ, ਅਜ਼ੀਮ ਐਚ. ਲਸਕਰ, ਬਿਕਾਸ ਕਰ ਗੁਪਤਾ, ਮਿਸ ਦੇਬਜਾਨੀ ਦਾਸ, ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਅਲੀ, ਚੰਦਰ ਭੂਸ਼ਣ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ

ਰਾਜੇਸ਼ ਬਿੰਦਲ, ਨਿਆਂਕਾ।

1. 30 ਅਕਤੂਬਰ, 2009 ਨੂੰ ਉੜੀਸਾ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 108/2009 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਇੱਕਲੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ W.P.(C) ਨੰਬਰ 9069 ਦੇ 2008 ਵਿੱਚ 21.11.2008 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਤੱਥ

2. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲਕਸਮੀ ਨਾਰਾਇਣ ਦਾਸ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਦੁਆਰਾ ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ, ਸਤਿਆਨਾਰਾਇਣ ਦਾਸ, ਬਿਰੇਂਦਰੀ ਨਾਰਾਇਣ ਦਾਸ (ਇਥੇ ਜਵਾਬਦੇਹ) ਦੁਆਰਾ 27.6.2008 ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 537/90 ਦੀ ਮਿਤੀ 01.03.1990 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਗਿਲਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦੌਰਾਨ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਐਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ (ਜੀ.ਏ.ਡੀ.) ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਜੀ.ਏ.ਡੀ. ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਗਿਲਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਰਾਜ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਦਾ ਵੀ ਇਹ ਰੁਖ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅੰਤਿਮ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਓੜੀਸਾ ਸਰਵੇਖਣ ਅਤੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਐਕਟ, 1958 ('ਛੋਟੇ ਵਿੱਚ, '1958 ਦਾ ਐਕਟ') ਦੀ ਧਾਰਾ 15(ਬੀ) ਅਧੀਨ ਉਚਿਤ ਸੁਧਾਰ ਅਰਜੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਸੀ। ਇਹ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਰਿਟ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਦਾਇਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਜੀ.ਏ.ਡੀ. ਖਿਲਾਫ ਅੰਤਿਮ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਵਲੋਂ ਇੰਟਰਾ ਕੋਰਟ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਰਦਾਸ ਵੱਖਰੇ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ

ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ, ਜੋ ਰਿਕਾਰਡ ਅਧਿਕਾਰ, ਜੋ ਕਿ 1962 ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤਿਬਾਨ/ਸਥਿਤਿਬਾਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਪਲਾਟ ਦੇਣ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਉਹ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਦਲੀਲਾਂ

3. ਰਾਜ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ 1962 ਵਿੱਚ ਹੀ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਮੀਨ

ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਗੋਂ ਜੰਗਲੀ ਝਾੜੀਆਂ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਐਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ। ਅਪੀਲ 1990 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ 1.3.1990 ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਚੂੰਕਿ ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਸਿਲਟੇਸ਼ਨ ਪਲਾਟ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਦਾਵਾ ਜੀ.ਏ.ਡੀ. ਨਾਲ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਐਂਟਰੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਚੁੱਪ ਸਾਧ ਲਈ। 2003 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 0.601 ਦਸਮਲਵ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, 'ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ.') ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਸਟਾਫ ਕੁਆਰਟਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਜੀ.ਏ.ਡੀ. ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪਲੇਂਟੀਫ਼ ਜੋ ਕਿ ਇੱਥੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ, ਨੇ ਸੂਟ ਵਿੱਚ ਲਗਾਈ ਗਈ 'ਬੀ' ਸ਼ੈਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਕਬਜ਼ੇ ਦੁਆਰਾ ਮਾਲਕ ਬਣਨ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਇਹ ਕਿ ਉਹ 'ਏ' ਸ਼ੈਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਟਾਫ ਕੁਆਰਟਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਉਕਤ ਮੁਕੱਦਮਾ 28.7.2007 ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਮਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

4. 2008 ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਥੇ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ 0.518 ਦਸਮਲਵ ਸੀ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ 0.083 ਦਸਮਲਵ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਪਲਾਟ ਨੰਬਰ 1506 ਅਤੇ 1507 [ਪੀ], ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਮੌਜਾ ਜਦੂਪੁਰ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਤੋਂ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ 1.3.1990 ਨੂੰ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਦਾਵੇ ਲਈ ਇੱਕ ਬਰਾਬਰ ਵਿਕਲਪਿਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ। ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਮੌਜਾ ਜਦੂਪੁਰ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਦੇ ਪਲਾਟ ਨੰਬਰ 1474 (ਪੀ) ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਸਾਧ ਲਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਹਤ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੀ ਕੀ ਕਰਨੀ।

5. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੈ, ਉਹ ਉਚਿਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅੰਤਮ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜੋ ਕਿ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਸਾਲ 1962. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਗਲਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲਵੇਂ ਪਲਾਟ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਸਟੈਟੀਬਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਜੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ।

6. ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ 1962 ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤੀ

ਗਈ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ 1990 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜੋ 1.3.1990 ਨੂੰ ਨਿਪਟਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ 13 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਚੁੱਪ ਰਹੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ 28.7.2007 ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਨਵਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਜੂਨ 2008 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਰਾਹਤਾਂ ਮੰਗੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਪਰੋਕਸ ਤੌਰ 'ਤੇ 1962 ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਹਦ ਤੱਕ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ। ਜਦ ਤੱਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਇੱਕ ਵਿਲਾਸਤਾ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਲੜ ਰਹੇ ਸਨ।

7. ਇਹ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦਾ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਲਾਟ ਨੰਬਰ 1506 ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਕਿ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਤੋਂ ਹੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇੰਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਫੋਰਮ ਹੰਟਿੰਗ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਉਚਿਤ ਉਪਾਯ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਜੇਕਰ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੱਕ ਚੁੱਪ ਰਹੇ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਮਿਲਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

8. ਇਹ ਵੀ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਪਤਾ ਚਲਿਆ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਉਚਿਤ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਉਹ ਸਿਵਿਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਰਾਹਤ ਮੰਗ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੱਲ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਪਰੰਤੂ, ਸਿਖਿਆਪ੍ਰਦ ਸਿਵਿਲ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਿਰਫ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਫਾਇਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ। ਵਿਭਾਗੀ ਬੈਂਚ ਦੀ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪਿਕ ਪਲਾਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਨਾ ਇੱਥੇ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਉੱਥੇ।

9. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸਾਲ 1990 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਗਲਤ ਤਿਆਰੀ। ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ 1.3.1990 ਨੂੰ ਇਸ ਨਿਰੀਖਣ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਪਲਾਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਰਿਜ਼ਰਵ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਸਟਾਫ਼ ਕੁਆਰਟਰਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੀਏਡੀ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾਵਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਬਣਾਇਆ. ਫਿਰ ਵੀ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਨਾ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਂ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਈ. ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਕਿ ਮੁਦਈ ਇਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਜ਼ਮੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਏ ਸਨ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ. ਦੂਜਾ, ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੇ ਹਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਸਮਾਂ-ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਦੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸੂਟ ਜ਼ਮੀਨ. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪੈਂਡੈਂਸੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਦਲਵੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ। ਅਧਿਕਾਰਤ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਸਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ

ਵਿੱਚ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਨੋਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਜੋ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਨੂੰ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਹੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਸਨ ਆਤਮਾ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਅਸਲ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਲਈ ਸਲਾਹ ਸਿੱਖੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਿਰਪੱਖ ਸਨ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਹੈ ਪਛਾਣ ਨੰਬਰ ਬਦਲੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਉਹੀ ਹੈ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣਾ।

ਚਰਚਾ

10. ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ।

11. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇੱਕ ਕਲਾਸਿਕ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਾਸੀ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਰਿਹਾ।

12. ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਚੈੱਕਰਡ ਹੈ, ਨੂੰ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਟੇਬਲ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

1962
ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਜਨਵਰੀ 1990
ਜਵਾਬੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਕੋਲ 1958 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12-ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਅੰਤਿਮ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਉਪਾਯ 1958 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15(ਬੀ) ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੈਵੇਨਿਊ ਬੋਰਡ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਲ 1962 ਵਿੱਚ ਸੀ।

01.3.1990

ਉਪਰੋਕਤ ਅਪੀਲ ਬਰਕਰਾਰ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਵੱਲੋਂ ਮਨੋਰੰਜਨ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਜਨਰਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਲਾਟ ਨੰਬਰ 1506 ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਨੂੰ ਸਟਾਫ ਕੁਆਰਟਰਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

2003

ਪਲੇਂਟੀਫ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 48 ਆਫ 2003 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲਾਂ, ਵਿਰੋਧੀ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਦਾ ਐਲਾਨ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ। ਦੂਜਾ, ਜੀ.ਏ.ਡੀ. ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਰੋਕ ਮੰਗੀ ਗਈ। ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪਲੇਂਟੀਫ਼ਾਂ ਨੇ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਕਬਜ਼ਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ।

28.07.2007
ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਜੂਨ 2008

ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ ਗਈ। ਪਰ, ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਇਜਾਜ਼ਤ/ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਧੀਨ ਹੈ।

ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 9069/2008 ਜਵਾਬੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ; ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ; ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਪਲੇਂਟੀਫ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਉਕਤ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ

ਆਦੇਸ਼ ਨੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ 1.3.1990 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੀ।

ਉਥੇ ਦੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਕੀਲ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦੌਰਾਨ ਐਤਰਾਜ਼ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਸਮਝੇ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਰਾਜ ਲਈ ਵਕੀਲ ਦੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ, ਹੁਣ ਜ਼ਮੀਨ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਦਰਜ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਹਸਤਾਂਤਰਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਟਾਫ਼ ਕੁਆਰਟਰਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸ ਉੱਤੇ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਖਿਲਾਫ਼ ਉਚਿਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰਯ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਰਿਟ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 108 ਆਫ਼ 2009 ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜੋ ਵਿਵਿਧ ਰਾਹਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ।

ਇਹ ਹੁਣ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ।

13. ਉਪਰੋਕਤ ਟੇਬਲ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਸਮੇਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਨੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਸੁੱਤਾ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 1962 ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਯੋਗ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਤਰਾਜ਼ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਜੇ ਉਹ ਐਤਰਾਜ਼ 1958 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12-ਬੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਚਿਤ ਉਪਾਯ ਸੀ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਅੰਦਰ ਰੈਵੇਨਿਊ ਬੋਰਡ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

14. ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ 1962 ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਉਸੇ ਪਲਾਟ ਨੰਬਰ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਸੰਬੰਧੀ ਮੁੱਦਾ ਉਸ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਜੀ.ਏ.ਡੀ. ਦੁਆਰਾ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪੂਰਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਗਲਤੀ ਹੈ। ਦਾਅਵਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਜੇ ਵੀ ਬੰਦ ਸੰਪਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੂਰਵਜ ਇਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਵਨ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ

ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ।

15. ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਤੋਂ ਅੱਠਾਈ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਸਟੇਜ ਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਵਨ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਦਰਜ ਸੀ, ਵਨ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਪੀਲ 1-3-1990 ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਈ ਗਈ। ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਬਦਲੀ ਹੋਈ ਪਛਾਣ ਨੰਬਰ ਪਲਾਟ ਨੰਬਰ 1506/1 ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਸਟਾਫ ਕੁਆਰਟਰਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਥੇ ਕੁਆਰਟਰ ਵੀ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਿੱਤਬਾਨ ਪਲਾਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜੀ.ਏ.ਡੀ. ਨਾਲ ਦਾਅਵਾ ਚੁੱਕ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਲਾਟ ਨੰਬਰ 1506 ਖਿਲਾਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਅੱਗੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਦਾਸ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

16. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਲਈ ਸੁੱਤਾ ਰਹਿਣਾ ਚੁਣਿਆ। 13 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ, 2003 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਯਾਨੀ ਕਿ, ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ 13 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਤੋਂ ਚਾਰ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਬਾਅਦ, ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਅੰਤਿਮ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਵੀ ਇਹ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਉਚਿਤ ਉਪਾਯ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

17. ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਨ ਸਰਕਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਹਨ 1965 ਤੋਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸਲਈ, ਉਹ ਉਲਟਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਕੇ ਇਸਦੇ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਕੋਲ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ: -

(ਅ) ਇਹ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਪਲੇਂਟੀਫ਼ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਵਕ ਲਗਾਤਾਰ ਅਤੇ ਬਾਧਾ ਰਹਿਤ ਸਰੀਰਕ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਨ 'ਬੀ' ਸ਼ੈਡਿਊਲ ਸੰਪਤੀ ਉੱਤੇ ਜੋ ਕਿ ਪਲਾਟ ਨੰਬਰ 1474 (ਹਿੱਸਾ) & ਪਲਾਟ ਨੰਬਰ 1493 (ਹਿੱਸਾ) ਅਧੀਨ ਖਾਤਾਸ ਨੰਬਰ 1427 (ਜੀਏ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ ਐਕਰ 0.430 ਦਸਮਲਵ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਬੀ' ਸ਼ੈਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਨਾਲ ਹੀ ਸੱਚੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਸੱਚੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 1965 ਦੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਵਧੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਕਬਜ਼ੇ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(b) ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਮੁਦਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਲਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ 'ਏ' ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਸੰਪਤੀ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ, ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਜਣਾ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ, ਨਾ ਕੇਵਲ 'ਏ' ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਸੰਪਤੀ ਉੱਤੇ ਬਲਕਿ 'ਬੀ' ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਸੰਪਤੀ ਉੱਤੇ ਵੀ, ਮੁਦਈਆਂ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਕਬਜ਼ੇ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(c) ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਹੈਂਚਮੈਨ ਠੇਕੇਦਾਰ ਏਜੰਟਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਈ ਰੋਕ ਦੇ ਵਾਰੰਟ ਨਾਲ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕਿ ਮੁਦਈਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨਾਲ ਦਖਲ ਨਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਉੱਤੇ ਪਲਾਟ ਨੰਬਰ 1474 (ਹਿੱਸਾ) ਅਤੇ ਪਲਾਟ ਨੰਬਰ 1493 (ਹਿੱਸਾ) ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ 1427 (ਜੀ.ਏ) ਅਰਥਾਤ 'ਬੀ' ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਸੰਪਤੀ ਉੱਤੇ, ਜੋ ਕਿ ਮੁਦਈਆਂ ਦੇ ਸ਼ਿਡਿਊਲ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਪਲਾਟਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਦਈਆਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹੈ।

(d) .....

(e)

18. ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਰਦਾਸ (ਬੀ) ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਾਫ ਦਿਲ ਨਾਲ ਅਪ੍ਰੋਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ, ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ, ਜੋ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਦਈਆਂ ਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਜੀ.ਏ.ਡੀ. ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਸਟਾਫ ਕੁਆਰਟਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੁਦਈਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਸਥਾਈ ਰੋਕ ਦੀ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ, ਜੋ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਉਕਤ ਮੁਕੱਦਮਾ 28.07.2007 ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ:

"ਇਹ ਹੁਕਮ ਮੁਦਾਈ ਵੱਲੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉੱਤਪੰਨ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨ, ਐਤਰਾਜ਼, ਪਲੇਂਟ ਦਾਵਾ ਅਤੇ ਮੁਦਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਡਬਲਿਊ.ਐਸ. ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਓਂ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ, ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਮੁਦਾਈ ਵੱਲੋਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਨਵਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।"

19. ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਾਈਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਜੀ.ਏ.ਡੀ. ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਦੋਬਾਰਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਨਵਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

20.ਜਦੋਂ ਜਵਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦਾਵੇ ਨੂੰ ਜਾਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੇ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਓੜੀਸਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਲਿਖਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨੰਬਰ ਡਬੱਲਿਊ.ਪੀ.(ਸੀ) ਨੰਬਰ 9069 ਦੇ 2008 ਸੀ। ਲਿਖਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਪੇਪਰ ਬੁੱਕ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸੇ ਰਾਹਤ ਦੇ ਦਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਦਾਵੇ ਵਾਲੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਲਕਿ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 5379/90 ਵਿੱਚ 01.03.1990 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਲਾਗਤ 'ਤੇ, ਇਹ ਇੱਥੇ ਦੁਬਾਰਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਦਾਤੇ 01.03.1990 'ਤੇ ਹੀ ਭਰੋਸਾ ਸੀ। ਲਿਖਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ 21.11.2008 ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਲਿਖਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਓਂ ਦਾ ਰੁਖ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦੌਰਾਨ ਐਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਫਿਰ ਵੀ, ਐਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਰਾਹਿਆ ਬਿਨਾਂ, ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਜੀ.ਏ.ਡੀ. ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਬਿਆਨ ਲਿਖਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਓਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 1962 ਦੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਤੋਂ ਅਵਗਤ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਚੁੱਪ ਰਹੇ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਸਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਉਪਲਬਧ ਉਚਿਤ ਉਪਾਯ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ। ਕੁਝ ਦਫਤਰੀ ਨੋਟਿੰਗਾਂ ਜੋ ਜਵਾਬੀਆਂ ਨੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2005 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਵਿਕਲਪਿਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਨੋਟਿੰਗਾਂ 2001 ਦੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਨੋਟਿੰਗਾਂ ਜਵਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਜਵਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

21. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਸਰਾਹਣਾ ਕੀਤੇ, ਲਿਖਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਬਾਵਜੂਦ ਤੱਥਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਨੂੰ, ਅੰਤਿਮ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ 1962 ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਲਿਖਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਓਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਟਿਪਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਪਲਾਟ ਦੇਣ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੇ ਮੁੱਦੇ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਪੀਲ ਹੋਵੇਗੀ:

(1) ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵਿਰੁੱਧ ਉਪਾਯਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਚਾਰੀ ਦਾ ਅਸਰ।

(2) ਜਦੋਂ ਇੱਕੋ ਰਾਹਤ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਿਨਾਂ ਨਵਾਂ ਇੱਕ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਸਮੱਗਰੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ 'ਤੇ ਲਿਖਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ।

(3) ਕੀ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਸਰਕਾਰੀ ਫਾਈਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿੰਗਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ?

ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵਿਰੁੱਧ ਉਪਾਯਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਚਾਰੀ ਦਾ ਅਸਰ

23. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਚਾਰੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿਦ੍ਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਨਾ।

24. ਪੀ. ਸਦਾਸਿਵਮ ਬਨਾਮ ਤਮਿਲ ਨਾਡੂ ਰਾਜ, (1975) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 152 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਜੂਨੀਅਰ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਮ ਤੋਂ ਕਮ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਜਾਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਰਤਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿਸਚਿਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਤ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਾ ਦੇ ਸਕਣ।

ਸਮਾਂ, ਪਰ ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸਿਆਣਪ ਭਰਪੂਰ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਕਸਰਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦੇ।

25. ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਬਨਾਮ ਪਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2007) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 278, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 226 ਅਧੀਨ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਸਧਾਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਸਤਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕਾਰਕਾਂ ਵਜੋਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ।

26. ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਦੀ ਸਟੇਟ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਿਵ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2013) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 179, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 226 ਅਧੀਨ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਦਾਅਵਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਕਾਰਨ। ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ 'ਤੇ ਸੌਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

27. ਚੈਨਈ ਮੈਟਰੋਪੋਲਿਟਨ ਵਾਟਰ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਸੀਵਰੇਜ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਟੀ. ਟੀ. ਮੁਰਲੀ ਬਾਬੂ, (2014) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 108, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਰਾਏ:

“13. ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਦੇਰੀ ਦੇ ਪਹਲੂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਂਗੇ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਟੇਟ ਰੋਡ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਬਲਵੰਤ ਰੈਗੂਲਰ ਮੋਟਰ ਸਰਵਿਸ, ਅਮਰਾਵਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1969 ਐਸ.ਸੀ. 329, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਸਰ ਬਾਰਨਸ ਪੀਕਾਕ ਨੇ ਲਿੰਡਸੇ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰੋਸਪਰ ਆਰਮਸਟਰਾਂਗ ਹਰਡ, ਅਬਰਾਮ ਫੇਅਰਵੈਲ, ਅਤੇ ਜਾਨ ਕੈਂਪ। (1874) 5 ਪੀ.ਸੀ. 221, ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:-

“ਹੁਣ ਇਕੁਇਟੀ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਲਾਚਾਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਕੋਈ ਮਨਮਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤਕਨੀਕੀ ਸਿਧਾਂਤ। ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਅਮਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕੋਈ ਉਪਾਅ ਦਿਓ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਚਰਣ ਦੁਆਰਾ, ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਮੁਆਫੀ, ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਅਤੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦੁਆਰਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਰੱਖਣਾ ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਉਪਾਅ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ ਕੇਸ, ਸਮੇਂ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਦੇਰੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੱਗਰੀ ਹਨ। ਪਰ ਹਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਕੇਸ, ਜੇਕਰ ਰਾਹਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੋਰ ਹੋਵੇਗਾ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਣਾ, ਸਿਰਫ਼ ਦੇਰੀ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਦੇਰੀ ਬੇਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਬਾਰ ਦੀ ਮਾਤਰਾ, ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਕਿ ਬਚਾਅ ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬਰਾਬਰੀ 'ਤੇ ਅਜ਼ਮਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੋ ਹਾਲਾਤ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਹਨ ਦੇਰੀ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅੰਤਰਾਲ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜਾ ਕੋਰਸ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਜਾਂ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ, ਇਸ ਲਈ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਪਾਅ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ”

15. ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਆਦਿ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਨੰਦਲਾਲ ਜੈਸਵਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਆਦਿ ਆਦਿ., ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1987 ਐਸ.ਸੀ. 251, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਅਚਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਟਲ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਅਧੀਨ ਉਚਿਤ ਰਿਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਕਸਰਤ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਢਿੱਲੇ ਅਤੇ ਆਲਸੀ ਜਾਂ ਮਾਨਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸੁਸਤ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੇਹੱਦ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਦੇਰੀ ਦਾ ਸੰਤੋਸ਼ਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਪਣੇ ਰਿਟ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਸਰਤ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲੈਚਸ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ 'ਤੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਿਟ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਅਸਾਧਾਰਣ ਉਪਾਯ ਦੀ ਪਨਾਹ ਲੈਣਾ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਭ੍ਰਮ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਅਸੁਵਿਧਾ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨਿਆਇ ਨੂੰ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ।

16. ਇਸ ਲਈ, ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲੈਚਸ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇੱਕ ਰਿਟ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਤੌਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਯਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਣ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਸਰਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਇਸ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰੇ ਪਰ ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਮੂਲ ਸਿਦਾਂਤ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ, ਪਰਯਾਪਤ ਕਾਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਜਾਂ ਸੁਖ ਨਾਲ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਕਿ ਕੀ ਲਿਸ ਨੂੰ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ, ਦੇਰੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ

ਇਕੁਇਟੀ ਦੇ ਰਾਹੀਂ। ਕੁਝ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਚੇਸ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਹਦ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਸਿਰਫ ਉਸ ਲਿਟੀਗੈਂਟ ਲਈ ਆਫਤ ਸੱਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੜਕਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਦੇਰੀ ਇਕ ਲਿਟੀਗੈਂਟ ਦੀ ਨਿਸਕ੍ਰਿਯਤਾ ਅਤੇ ਨਾਕਾਮੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ “ਇਕ ਲਿਟੀਗੈਂਟ ਜੋ ਮੂਲ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ‘ਟਾਲ-ਮਟੋਲ ਸਮੇਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਚੋਰ ਹੈ’ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੁੱਤਾ ਅਤੇ ਫੀਨਿਕਸ ਵਾਂਗ ਉੱਠਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਖਤਰਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਿਸ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। .....ਇਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਆਲਸੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਛੂਟ ਦੇਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ‘ਕੁੰਭਕਰਨ’ ਜਾਂ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ‘ਰਿਪ ਵੈਨ ਵਿੰਕਲ’ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਜਿਹੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਛੂਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਹੀ ਲਿਖਤੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।”

28. ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਆਰ. ਕੇ. ਜ਼ਾਲਪੁਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2015) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 602, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਇਕ ਵਿਵਾਦ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਚੇਸ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਮੈਰਿਟਾਂ ਉੱਤੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਚੇਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਠੰਡਕ ਵਾਂਗ ਆ ਵਿਜਿਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਖ਼ਸ਼ਦੀ

ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪਾਲੇ ਅਤੇ ਰਵੱਈਆ ਪਾਲੇ ਕਿ ਉਹ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸੁੱਤਾ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ "ਦੇਓ ਗ੍ਰਾਟੀਆਸ - ਰੱਬ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ".

"27. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੋਣ ਦੇ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਸੰਬੋਧਿਤ, ਦੇਰੀ ਅਤੇ laches ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੀ ਮੌਤ ਦੀ ਠੰਡ ਵਾਂਗ ਉਸਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਦਾ ਉਹ ਵੀ ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਰਵੱਈਏ ਦਾ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸੌਂ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ “ਦੇਵੋ ਧੰਨਵਾਦ - ਰੱਬ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ"।

28. ਇਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਕ ਲਿਖਤੀ ਅਦਾਲਤ ਜਦੋਂ ਇਕ ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਸਮਝਾਇਆ ਨਾ ਜਾ ਸਕਿਆ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਗਰੂਕ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਤਬ ਤੱਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨਾ-ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਗੰਭੀਰ ਅਨਿਆਇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਾ ਬਣੇ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ, ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਅਰਧ ਦਹਾਕੇ ਲਈ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਮਾਂ ਨੂੰ ਜਮਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਵਰਤਮਾਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ।”

29. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਚਮਨ ਰਾਣਾ, (2018) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 798 ਵਿੱਚ ਅਨੁਸਰਿਆ ਸੀ।

30. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਵੀਜਨਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਲਾਲ ਮੀਨਾ, (2019) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 479, ਵਿਚਕਾਰ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਚੇਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ:

"36. ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣਾ ਚੁਣਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦਿਆਂ, ਸ਼੍ਰੀ ਕੁਮਾਰ ਜੈਨ ਬਨਾਮ ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਐਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ, (2011)12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 197 ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪੱਖ 'ਤੇ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ. ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਗਭਗ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੀ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਲਈ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।

37. ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਲਈ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਯਤਨ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਗਲਤ ਕਦਮ ਹੈ, ਜੋ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਯੋਗ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

31. ਭਾਰਤ ਕੋਕਿੰਗ ਕੋਲ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਆਮ ਕਿਸ਼ੋਰ ਸਿੰਘ - (2020) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 411 ਵਿੱਚ, ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਚੇਸ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸੇਵਾ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਬਦਲਣ ਲਈ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

32. ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਚੇਸ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਨ. ਮੁਰੁਗੇਸਨ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2022) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 25 ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਉਪੇਕਸ਼ਾ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਜਾਂ ਉਪਚਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਕਾਰਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ਭਾਵ, ਪਹਿਲਾਂ, ਦੇਰੀ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਵਿਕਾਸ। ਉਪਚਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਰਨਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਛੱਡ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 20 ਤੋਂ 22 ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"20. ਦੇਰੀ, ਲਾਚਾਂ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿਣਤਾ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਹਨ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਓਵਰਲੈਪਿੰਗ ਅਤੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੁੜੇ ਹੋਏ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਅੱਖਰ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਤੱਤ ਹਨ। ਕੋਈ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਰੀ ਉਹ ਜੀਨਸ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਲੈਚਸ ਅਤੇ ਐਕਵੀਏਸੈਂਸ ਸਪੀਸੀਜ਼ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਲਾਚਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਜਾਤੀ

ਲਈ ਇੱਕ ਜੀਨਸ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸਹਿਮਤੀ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਹੈ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਪਰ laches ਨਹੀ. ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਹਨ, ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਇਹ ਪਛਾਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਥਾਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਸੀਮਾਵਧੀ ਦੀ ਅਵਧੀ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਡੋਨੇਸ਼ਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਵਿਚਾਰਨਾ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾਲ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਨਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਖਤ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗਵਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੂਲ ਸਿਦਾਂਤ ਇਸਟੋਪਲ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਵੀ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁੱਦਾ ਹੈ।

21. "ਲੈਚਸ" ਸ਼ਬਦ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਢਿੱਲ ਅਤੇ ਆਲਸ਼ਤਾ"। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਦੇਰੀ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਆਂਕ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਅਸਰਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਰਾਹਤ ਜਾਂ ਉਪਚਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਖੜਾ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ।

22. ਵੇਖਣ ਲਈ ਦੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਕ ਹਨ ਦੇਰੀ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ ਅੰਤਰਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਮੰਨਣ ਨਾਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਅੰਤਰਾਲ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਨਿਆਂਕ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਅਣਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਪੱਖ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਪਚਾਰ ਦੇਵੇ ਜੋ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਛੱਡ ਦੇਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨਾਲ, ਉਸ ਨੇ ਦੂਜੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣਾ ਬੇਤੁਕਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਜੋ ਆਪਣੇ ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਨਿਆਂਕ ਉਪਚਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।"

33. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਪੈਰਾ 37 ਅਤੇ 38 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"37. ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਜੋ ਇਸ ਕੇਸ ਉੱਤੇ ਅਸਰ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ... ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅਣਸਮਝੀ ਅਤੇ ਅਧਿਐਨਿਤ ਅਣਇੱਛਾ ਸੀ ..."

"38. ...ਇਸ ਲਈ, ਦੇਰੀ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਿਦਾਂਤ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 226 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।"

34. ਜੇਕਰ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 12 ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਤਾਰੀਖਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣਾ ਉਚਿਤ ਉਪਚਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ 1962 ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਤਰਾਜ਼ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਅੰਤਿਮ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਪਾਯ ਸੀ ਧਾਰਾ 15(b) ਅਧੀਨ 1958 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸੁਧਾਰ, ਜੋ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਉਪਾਯ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅੰਤਿਮ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਤੈਅ ਹੋਣ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕੇ ਬਾਅਦ, ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਕੋਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜੋ ਅੰਤਿਮ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਤਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਓਂ ਨੇ 13 ਸਾਲ ਤੱਕ ਚੁੱਪ ਰਹਿ ਕੇ 2003 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਇਹ 2007 ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 2008 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਹੋਣ ਤੋਂ 46 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਬਹੁਤ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਓਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।

2. ਜਦੋਂ ਉਹੀ ਰਾਹਤ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਿਨਾਂ ਨਵਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ ਲੁਕਾਉਣ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ।

35. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਓਂ ਨੇ ਜਨਵਰੀ 2003 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚ ਪਲੇਂਟੀਫ਼ਾਂ ਨੂੰ 1965 ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਿਡਿਊਲ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਪਲੇਂਟ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਅਰਦਾਸ ਸੀ ਕਿ ਪਲੇਂਟੀਫ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਡਿਊਲ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇਦਾਰ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਪਲੇਂਟੀਫ਼ਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਕਬਜ਼ੇ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸ਼ਿਡਿਊਲ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ, ਉਸੇ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਟਾਫ਼ ਕੁਆਰਟਰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 01.03.1990 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

36. ਉਪਰੋਕਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉੱਤਰਦਾਤਾਓਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ 01.03.1990 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਵਲੋਕਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਵੇਂ ਅਰਦਾਸਾਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਰਾਹਤ ਵਿਵਾਦ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ 01.03.1990 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਹੀ ਰਾਹਤ ਮੰਗਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਨਵਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸੇ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ।

37. ਸਵਾਲ ਉੱਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜੋ ਉਸੇ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲਈ ਨਵੇਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਉਸੇ ਰਾਹਤ ਲਈ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਇੱਕ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹੇਗੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਐਮ.ਜੇ. ਐਕਸਪੋਰਟਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2021) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 543, ਜਿੱਥੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਰੀਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸੇ ਰਾਹਤ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1908 ਦੇ ਆਰਡਰ 23, ਨਿਯਮ 1 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਿਦਾਂਤ ਰਿਟ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹਨ। ਪੈਰਾ 15 ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਨਿਕਾਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"15. ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਸੀ, ਰਚਨਾਤਮਕ ਰੀਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਜੋ ਕਿ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1908 ਦੇ ਆਰਡਰ 23 ਨਿਯਮ 1 ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹਨ, ਅਤੇ ਜੋ ਸਿਦਾਂਤ ਰਿਟ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਐਸ.ਐਸ.ਟੀ.ਏ. ਬਨਾਮ ਸਰਗੁਜਾ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਸਰਵਿਸ, (1987) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 5 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ."

38. ਐਮ.ਜੇ. ਐਕਸਪੋਰਟਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਰਚਨਾਤਮਕ ਰੀਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਅਜੇ ਵੀ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਔਚਿਤਯ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੂਰੇ ਤੱਥ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ

ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਔਚਿਤਯ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

39. ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸੇ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਦਾਖਲਾ ਅਤੇ ਵਾਪਸੀ ਸਬੰਧੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਛੁਪਾਈ। ਨਾ ਤਾਂ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਖਿਲਾਫ਼ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਦਾਖਲਾ ਅਤੇ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ।

40. ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਲੁਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਨਿਪਟਿਆ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਰਾਏ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਉਹ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਣਾਂ ਉੱਤੇ ਸੁਣਿਆ ਜਾਵੇ।

41. ਅਭਯੁੱਧਯ ਸੰਸਥਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2011) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 145, ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਉਹਨਾਂ ਅਰਜ਼ੀਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਸਾਫ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਅਪ੍ਰੋਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ:

“18. ... ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲਾਇਕ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਸਾਫ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਆਏ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਣਜਾਣ ਗਲਤੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨਰਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਏ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਖਲਿਆਂ ਦਾ ਨਿਯਮਿਤੀਕਰਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਵੇ ਆਕਰਸ਼ਕ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਈ. ਵਲੋਂ ਮਾਨਤਾ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਮਾਨਤਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 2007 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ 7 ਅਤੇ 8 ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਹ ਲੋਕ ਨਿਰਦੋਸ਼, ਅਣਪੜ੍ਹ/ਗੈਰ-ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ, ਜੋ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਪਰਿਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਹਰੇਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਨਿਯਮ 7 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਭੋਪਾਲ ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਟੀਮ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰੀਖਣ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਇਆ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਗਰੂਕ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਕੇਵਲ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿ ਡਬਲਿਊ.ਆਰ.ਸੀ., ਭੋਪਾਲ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਬੋਲਡ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਮਾਨਤਾ ਮਿਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਖਾਸ ਛੱਡੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤੇ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਜੋ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਸਾਫ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਅਪ੍ਰੋਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਝੂਠਾ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਅਧੀਨ ਰਾਹਤ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।”

42. ਹਰੀ ਨਾਰਾਇਣ ਬਨਾਮ ਬਦਰੀ ਦਾਸ AIR 1963 ਐਸ.ਸੀ. 1558, ਜੀ. ਨਾਰਾਯਣਸਵਾਮੀ ਰੈੱਡੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਦੁਆਰਾ ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ. ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (1991) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 261 ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀਕਰਤਾ/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਸਾਫ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਅਪ੍ਰੋਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਹਰੀ ਨਾਰਾਇਣ ਬਨਾਮ ਬਦਰੀ ਦਾਸ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਛੁੱਟੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ:

“ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 136 ਅਧੀਨ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਬਣਾਈਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਬਿਆਨ ਜੋ ਗਲਤ, ਝੂਠਾ ਜਾਂ ਭ੍ਰਾਮਕ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਸਵਾਭਾਵਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਤੱਥ ਆਧਾਰਿਤ ਅਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੁੱਲ ਅਨੁਸਾਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਨੁਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਅਤੇ ਭ੍ਰਾਮਕ ਬਿਆਨਾਂ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁੱਖ ਬਿਆਨ ਗਲਤ ਅਤੇ ਭ੍ਰਾਮਕ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ

ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਗਲਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਿਤਵ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।"

43. ਜੀ. ਨਾਰਾਇਣਸਵਾਮੀ ਰੈੱਡੀ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ (ਉਪਰੋਕਤ), ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਟੇ ਆਰਡਰ ਨੇ ਲੈਂਡ ਏਕਵਿਜ਼ੀਸ਼ਨ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪੁਰਸਕਾਰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ :

"2. ... ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੈ, ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਟੇ ਆਰਡਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਰਡਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਾਣਿਆ ਜਦੋਂ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀ ਕਾਊਂਟਰ-ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅੰਤਰਿਮ ਆਰਡਰ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਵਾਲ ਉੱਤੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹੀ ਨਾ ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਛੁਪਾਉਣੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਹੀ, ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਗ ਹਨ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 136 ਅਧੀਨ ਰਾਹਤ ਵਿਕਲਪਿਕ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

44. ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (2010) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 114 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਮੁੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੀ ਪਿੱਛੇਹਟ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ:

"1. ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਜੀਵਨ ਦੇ ਦੋ ਮੂੱਖ ਮੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 'ਸਤਿਆ' (ਸੱਚ) ਅਤੇ 'ਅਹਿੰਸਾ' (ਹਿੰਸਾ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼) ਹਨ। ਮਹਾਵੀਰ, ਗੌਤਮ ਬੁੱਧ ਅਤੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਉਣ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਸੱਚ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਨਿਆਂ-ਵਿਤਰਣ ਸਿਸਟਮ ਦਾ ਅਭਿੰਨ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਿਣਾਮਾਂ ਤੋਂ ਬੇਪਰਵਾਹ ਹੋ ਕੇ ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਤੇ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਮੁੱਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਬਦਲਾਅ ਆਏ ਹਨ। ਭੌਤਿਕਵਾਦ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਮੁੱਲਾਂ 'ਤੇ ਛਾਇਆ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਲਾਭ ਲਈ ਖੋਜ ਇੰਨੀ ਤੀਬਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਝੂਠ, ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਛੁਪਾਈ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਹਿਚਕਿਚਾਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ।

2. ਪਿਛਲੇ 40 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਕਿਸਮ ਉਭਰੀ ਹੈ। ਜੋ ਇਸ ਕਿਸਮ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚ ਲਈ ਕੋਈ ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਕਸਦਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਝੂਠ ਅਤੇ ਅਨੈਤਿਕ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਵੀਂ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਨਿਯਮ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਅਚ੍ਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼, ਜੋ ਨਿਆਂ ਦੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਾਫ ਚਸ਼ਮੇ ਨੂੰ ਮੈਲੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਛੂਹਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਹਤ, ਅਸਥਾਈ ਜਾਂ ਅੰਤਿਮ, ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

"19. ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦੀ ਦੂਜੀ ਬਾਂਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ-ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਭਾਵੇਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਸਿੱਖਿਆ ਨਿਆਂਕ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲੈਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਖਿਲਾਫ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦਬਾਅ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਾਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਬਾਅ ਦੀ ਵਿਧੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਖੇਡ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੁਹਾਵਰਾ suppressio veri, expression falsi, ਭਾਵ, ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਦਬਾਅ ਝੂਠ

ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਤੱਥ ਦੀ ਗਣਨਾਤਮਕ ਛੁਪਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਸਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ-ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਤੱਥਕ ਛੁਪਾਈ ਦੁਆਰਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਣਜਾਣਤਾ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਦਿਖਾਈ ਅਤੇ ਪੋਸਮ ਖੇਡਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

20. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ "ਜਦੋਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਢਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਪਰਲਾ ਢਾਂਚਾ ਢਹਿਣਾ ਹੀ ਹੈ"। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ ਨੂੰ ਦਬਾ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖੜਾ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

46. ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਏਬੀਸੀਡੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2020) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 52, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ ਛੁਪਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ, ਆਪਣੀ ਸੁਓ-ਮੋਟੂ ਅਵਮਾਨਨਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ :

"15. ਸਹੁੰ ਉੱਤੇ ਝੂਠਾ ਬਿਆਨ ਦੇਣਾ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 181 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਅਪਰਾਧ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਝੂਠੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ ਇਰਾਦਾ ਨਾਲ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇ, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 182 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਹੈ। ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 195(1)(a) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ ਉਚਿਤ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਹੀ ਨੋਟਿਸ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 195(1)(b)(i) ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਪੁਸ਼ਪਦੇਵੀ ਐਮ. ਜਾਟੀਆ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਐਲ. ਵਾਧਵਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ, 1987 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 367 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਈਮਾ ਫੇਸੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।"

47. ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਚੰਦਰ ਸ਼ਸ਼ੀ ਬਨਾਮ ਵਿਚ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ ਵਰਮਾ (1995) 1 ਐਸਸੀਸੀ 421 ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨਿਆਂ ਦਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਪਮਾਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪਤੀ ਜਿਸਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਵਿਆਹ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਕੈਦ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿੱਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

“1. ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਤ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਸਾਰੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕੇ ਰਾਜ ਦੇ. ਇਸ ਲਈ, ਨਿਆਂਇਕ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਉੱਤਮਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ; ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤ ਦੇ

2. ਕੋਈ ਵੀ ਜੋ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਨਿਆਂਇਕ ਰਾਹ ਨੂੰ ਭਟਕਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਾਰਵਾਈ; ਜਾਂ ਜੇ ਕੁਝ ਵੀ ਤਿੱਖੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਦਖ਼ਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ, ਪਰ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਹਿੱਲਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਨ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਵੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ.

14. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਹੋਵੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਉਹੀ ਅਪਮਾਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰੇਗਾ ਨਿਆਂ। ਇਹ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਉਸੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ. ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ

'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਮਨਘੜਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਉਪਰੋਕਤ mens rea. ਹੱਥ 'ਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣਾ ਸੀ; ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰਿੱਟ ਹੈ ਵੱਡਾ ਇਸ ਲਈ ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ।

48. ਵਿੱਚ ਕੇ.ਡੀ. ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ. ਸਟੀਲ ਅਥਾਰਟੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ (2008) 12 SCC 481 ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"39. ਜੇਕਰ ਕੇਨਸਿੰਗਟਨ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਵਿੱਚ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਵਸਤੂ Commrs., (1917) 1 KB 486 : 86 LJKB 257 : 116 LT 136 (CA) ਹੈ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਇੱਕ ਬਿਨੈਕਾਰ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ "ਸਾਫ਼ ਛਾਤੀ" "ਗੰਦੇ ਹੱਥਾਂ" ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਿੱਟ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੀ। ਭੌਤਿਕ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਜਾਂ ਛੁਪਾਉਣਾ ਕੋਈ ਵਕਾਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਜੁਗਲਬੰਦੀ, ਹੇਰਾਫੇਰੀ, ਚਲਾਕੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਦ ਬਿਨੈਕਾਰ ਸਾਰੇ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਕੇ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਦਾ ਹੈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਨਿਯਮ nisi ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਨਾਲ. ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਇਸ 'ਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇਗੀ ਡਿਊਟੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਅਪਮਾਨ ਲਈ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੀ।"

49. 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 757, ਝੂਠੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੀ ਫਾਇਲਿੰਗ ਅਵਮਾਨਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

50. ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਾਪਿਤ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫਾਂ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਅਧਿਕਾਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਕਿ 1962 ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤੈਅ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਰਾਹਤ ਮੰਗੀ ਗਈ, ਜੋ ਕਿ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜੋ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਟ ਅਪੀਲ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।

3. ਕੀ ਕੋਈ ਪਾਰਟੀ ਸਰਕਾਰੀ ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿੰਗਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ?

21. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਹਾਦੇਵ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸੰਵਾਨ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2022) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 1118 ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸੰਚਾਰ ਸਿਰਫ ਉਚਿਤ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਿਰਫ ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿੰਗਾਂ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰਿਤ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਲਈ, ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰਾ 14 ਤੋਂ 16 ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

"14. ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਟਲ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਰ-ਵਿਭਾਗੀ ਸੰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹਨ ਉਚਿਤ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਓਮਕਾਰ ਸਿਨਹਾ ਬਨਾਮ ਸਹਾਦਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਖਾਨ, (2022) 12 SCC 228. ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਬਚਿੱਤਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1963 ਐਸ.ਸੀ. 395 ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਕੁਝ ਲਿਖਣਾ ਆਰਡਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਕੁਝ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ, ਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਨੁਛੇਦ 166 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਅਤੇ ਦੂਜੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰ ਕੀਤਾ

ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੋਈ ਰਸਮੀ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਮਾਲ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੋਧਣਾ ਕਦੇ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਰਾਇ, ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ। ਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇ.ਐਸ.ਬੀ. ਅਲੀ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, (2018) 11 SCC 277 ਅਤੇ ਡਾਇਨਾ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕ੍ਰੋਮਪਟਨ ਗ੍ਰੀਵਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ, (2019) 20 SCC 1. ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯੋਜਿਤ:

8. . ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਜੋ ਵਿਚਾਰਨਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਪੀਈਪੀਐਸਯੂ ਦੇ ਰੈਵੇਨਿਊ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਫਾਇਲ 'ਤੇ ਦਰਜ ਨੋਟ ਦਾ ਅਸਰ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਮਾਨ ਲਵਾਂਗੇ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਕੇਲੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮੰਨਿਆ, ਰੈਵੇਨਿਊ ਸੱਕੱਤਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਗ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 166(1) ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਨੁਚਛੇਦ 166 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਚਛੇਦ ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਸੁਖਾਲੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਬਿੰਦੂ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਂਗੇ। ਸਾਡੀ ਪਹਿਲੀ ਲੋੜ ਇਹ ਜਾਣਨ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਰੈਵੇਨਿਊ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਯਾਨੀ ਕਿ ਗਵਰਨਰ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਪੀਈਪੀਐਸਯੂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 25 ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ: "ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਮਤ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਮਾਮਲੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਅਧੀਨ ਨਿਪਟਾਏ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਇੰਚਾਰਜ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਨਕਲਾਂ ਰਾਜਪ੍ਰਮੁਖ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ।"

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦੀ ਅਪੀਲ ਉਸ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਰੈਵੇਨਿਊ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਚਾਰਜ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਇਸ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ। ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਭਰੋਸਾ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਿਯਮ 34 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਕੁਝ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਪ੍ਰਮੁਖ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਪਰ ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਮਾਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲਾ ਕੇਸ ਉਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਇਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆਇਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਰੈਵੇਨਿਊ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

9. ਪ੍ਰਸ਼ਨ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਿਰਫ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਕੁਝ ਲਿਖਣਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 166 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਕੇਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਰੈਵੇਨਿਊ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਔਪਚਾਰਿਕ ਆਦੇਸ਼ ਕਦੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ ਨਾਲ ਬੰਧਿਆ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮਾਮਲਾ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਰਿਹਾ ਰੈਵੇਨਿਊ ਮੰਤਰੀ ਆਪਣੇ ਰਿਮਾਰਕਸ ਜਾਂ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਮਿੰਟਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਲਿਖ ਸਕਦਾ ਸੀ।

11. ਅਸੀਂ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਰਾਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਰੈਵੇਨਿਊ ਮੰਤਰੀ, ਪੀਈਪੀਐਸਯੂ ਦੇ ਰਿਮਾਰਕਸ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ।"

15. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਿਉਨਿਸਿਪਲ ਕਮੇਟੀ ਬਨਾਮ ਜੈ ਨਾਰਾਇਣ & ਕੰ., 22 ਐਸਸੀਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 376 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨੋਟਿੰਗ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਾਦੀ ਨੋਟਿੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਖਾਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਰਾਏ ਦੀ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਹੇਠ ਰੱਖਿਆ

ਗਿਆ ਸੀ: "16. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿ ਸਟੇਟ ਆਫ ਉਤਰਾਂਚਲ ਬਨਾਮ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਵੈਸ਼, (2011) 8 ਐਸਸੀਸੀ 670 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨੋਟਿੰਗ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਾਦੀ ਨੋਟਿੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਖਾਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਰਾਏ ਦੀ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਾਲ, ਅਜਿਹੀ ਨੋਟਿੰਗ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਹੇਠ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"24. ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਇੱਕ ਨੋਟਿੰਗ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਾਦੀ ਨੋਟਿੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਰਾਏ ਦੀ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਾਲ, ਅਜਿਹੀ ਨੋਟਿੰਗ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਭਾਵੇਂ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਿਚਾਰਧੀਨ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਅਨੁਸਾਰੀ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 77(1) ਅਤੇ (2) ਜਾਂ ਆਰਟੀਕਲ 166(1) ਅਤੇ (2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ। ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿੰਗ ਜਾਂ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 77(2) ਜਾਂ ਆਰਟੀਕਲ 166(2) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਤਰੀਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਇੱਕ ਨੋਟਿੰਗ ਜਾਂ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਮੀਖਿਆ/ਉਲਟ/ਖਾਰਜ ਜਾਂ ਪਲਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਪਿਛਲੀ ਨੋਟਿੰਗ ਜਾਂ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਲਈ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। (ਦੇਖੋ: ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੋਧੀ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਏਅਰ 1961 ਐਸ.ਸੀ. 493, ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਏਅਰ 1963 ਐਸ.ਸੀ. 395, ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਸ਼ੰਕਰ, (1987) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 34, ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਊਸਿੰਗ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਕਿਸ਼ਨ, (1993) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 84, ਸੇਠੀ ਆਟੋ ਸਰਵਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਡੀ.ਡੀ.ਏ., (2009) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 180 ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ, (2009) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 705)।"

17. ਇਸ ਲਈ, ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਵਾਲਾ ਪੱਤਰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

16. ਰਿਟ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਆਧਾਰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਹੈ ਜੋ ਓੜੀਸਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਅਨਜ ਬਨਾਮ ਲਕਸ਼ਮੀ ਨਾਰਾਇਣ ਦਾਸ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਥ੍ਰੂ. ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ ਅਤੇ ਓਰਸ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੈਨਿਕ ਕਲਿਆਣ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਲੈਕਟਰ, ਉਦੈਪੁਰ ਨੂੰ 19.03.1971 ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਭੇਜੇ ਗਏ। ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਹਿਲਾਂ, 19.03.1971 ਦੀ ਅੰਤਰ-ਵਿਭਾਗੀ ਸੰਚਾਰ ਨੂੰ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਪੱਤਰ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਵਿਕਲਪਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦਾ ਪੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਵੀ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਵੀ ਰਿਟ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਅਜਿਹੇ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 30 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਕਬਜ਼ਾ ਦਾ ਦਾਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜਮੀਨ ਦੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

52. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਨਗਰ ਕਮੇਟੀ, ਬਰਵਾਲਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹਿਸਾਰ, ਹਰਿਆਣਾ ਆਪਣੇ ਸਕੱਤਰ/ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਬਨਾਮ ਜੈ ਨਾਰਾਇਣ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, 2022 SCC OnLine SC 376, ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਇਆ।

53. ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਇਸ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨੋਟਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਸੀ।

ਨਿਸਕਰਸ਼ :

54. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ, ਪੈਰਾ ਨੰ.22 ਵਿੱਚ ਫਰੇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਿੰਨ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ: ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ। ਇਸ ਲਈ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

(iii) ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਨੋਟਿੰਗਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਰਾਹਤ

55. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਰਿਟ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 108/2009 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜਤਨ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਖਰਚੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate